

‘ALLES KOMT TERUG’. MAAR ... KANTTEKENINGEN BIJ DE RECENTE GOLF VAN SYNDICALE ACTIES IN HET GEVANGENISWEZEN

Op het ogenblik dat deze tekst geschreven wordt, is er sedert enkele dagen een akkoord bereikt tussen overheid en vakbonden en is men in de laatste plaats waar nog gestaakt werd opnieuw aan de slag. Recentelijk was er de syndicale actie in Brugge begin april, drie vierentwintigurenstakingen nationaal en daarna nog een staking tot de finish in mei. Mogelijk treedt er door het bereikte akkoord van donderdag 23 mei 2002 een periode van sociale rust in.

In dit editoriaal gaat het niet om een bespreking van de motieven van de staking, niet om een evaluatie van het bereikte akkoord en niet om een oordeel over het stakingsrecht of de syndicale prerogatieven algemeen. Acties tegen overbevolking, personeelstekorten en voor de inlossing van pecuniaire verwachtingen e.d. zijn begrijpelijk, maar daar wil ik het dus niet over hebben. Wel zou ik graag enkele kanttekeningen plaatsen bij de wijze waarop acties gevoerd werden tijdens de recente syndicale golf in het gevangeniswezen. De laatste tijd lijkt er nl. een evolutie op te treden, en hiermee wordt niet de frequentie bedoeld, wel het ingrijpender karakter in de gevangnissen.

De recente acties lieten een gevarieerd beeld zien: sommige inrichtingen participeerden nauwelijks of niet, andere totaal. Totaal kan betekenen: stiptheidsacties, werkonderbrekingen, zondagsdienst, stakingen waarbij werkwilligen toegelaten worden en stakingen waarbij enkel de directie en de penitentiair assistent (het hoofd van het bewakingspersoneel) binnen mocht. In een inrichting kunnen tijdens een periode van syndicale acties alle vormen van actie voeren aan bod komen op verschillende tijdstippen. Een inrichting heeft meer dan twee maanden op deze manier gefunctioneerd.

Sommige directeurs doen een beroep op de civiele bescherming of het Rode Kruis. In een aantal inrichtingen laten de piketten deze diensten ongemoeid hun werk doen, in andere worden ze gelimiteerd wat betreft aantallen, tijdstippen, enz. De politie neemt de taken van de penitentiair beambten over, maar ook hier kan vastgesteld worden dat die door de politiediensten verschillend ingevuld worden: bezoek, telefoon en wandeling worden niet overal toegestaan.

Stakingspiketten laten niet overal het (werkwillig) medisch, administratief of psychosociaal personeel, de herstelconsulent binnen. Leveranciers van voedingsmiddelen voor de keuken of kantineartikelen worden hier en daar resoluut geweigerd.

Zonder te willen veralgemenen, kan men stellen dat het in een aantal gevangnissen na enkele dagen onhoudbaar werd. Voor de gedetineerden die dagenlang zonder bezoek, telefoon, douche of wandeling zitten. Wat stond hen 's anderendaags te wachten: toch bezoek, toch telefoon, enz.? Voor het soms zeer

geringe aanwezige personeel (hoofdzakelijk directie en penitentiair assistenten) dat shiften van 16 uur liep, dag na dag, niet wetend hoe lang de acties nog zouden duren. Voor de politiediensten (lokaal en federaal) die lange dagen kloppen, en hierdoor andere taken niet kunnen uitvoeren. Voor de bezoekers die zich voor de zoveelste keer vruchteloos aanmelden, voor de advocaten die onverrichterzake dienen terug te keren. Voor ... Ik herhaal: dit zijn enkele uitzonderingen maar meer voorkomend dan vroeger.

Hoe meer beveiligd een gevangenis is door middel van technologie, hoe meer geïnformatiseerd de gevangenissector is (toegang, griffieprogramma, medische dossiers), hoe moeilijker het wordt om het werk door anderen te laten overnemen en hoe meer de last komt te liggen bij de schaarse aanwezigen.

Kan bij 'lock outs' de veiligheid van het aanwezige personeel, gedetineerden, de maatschappij nog voldoende gegarandeerd worden? Het stakingsrecht impliceert niet dat het recht op arbeid verdwijnt. Het betekent evenmin dat de schaarse aanwezige personeelsleden voor een haast onmogelijke taak geplaatst worden. Waar ligt de grens van het maatschappelijk, moreel en ethisch aanvaardbare? In welke mate kunnen gedetineerden in hun fundamentele rechten geschaad worden?

Meer en meer worden grenzen verlegd. Ik doe geen uitspraak of dé limiet bereikt is. Wel is het belangrijk te zien dat er een evolutie aan de gang is. En dat het belangrijk is hiernaar te kijken voor het te laat is.

Nogmaals, dit editoriaal doet geen enkele uitspraak over stakingsrecht, motieven voor de staking, het bereikte akkoord, enz. Waar het wel om gaat is dat een gevangenis een maatschappelijke taak heeft, tijdens en buiten stakingsperiodes. Welke minimumnormen dienen hierbij nageleefd te worden? Welke garanties dienen geboden te worden aan de stakers en aan de werkwilligen? Dit debat omvat vele dimensies.

Misschien worden deze discussies best gevoerd in sociaal rustige tijden. In de periode dat men er liefst over zwijgt ...

J. VANACKER,
31 mei 2002